

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmæ Virtvtvm, Ac Vitiorvm , Tomus ...

Guilelmus <Peraldus>

Lvgdvni, 1585

De descriptionibus Iustitiæ. Pars II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46132)

Quæritur primum regnum Dei, & iustitiâ eius. Glo. Iustitia regni est omnia quæ Christus docuit obseruare. Eiusdem 13. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Sic etiam sumitur quum dicimus impium iustificari. Quandoque etiam sumitur nomen iustitiæ minus largè, scilicet pro virtute reddente vnicuique quod suum est, & sic sub iustitia pietas videtur contineri. Quandoque autem sumitur strictius, prout attenditur in infirmitate peccatorum. Sic videtur iustitia esse opposita pietati vel misericordia. Sic sanit hoc nomen iustitiæ Bet. dicens: Nullum nomen Dei est quod non sonet aut iustitiam aut pietatem. Et notandum quod iustitia etiam prout est virtus cardinalis, quodammodo generalis est, sicut & prudentia generalis est quo ad directionem. Dirigit enim opera ceterarum virtutum. Iustitia verò generalis est quo ad imperium. Potest enim imperare opera ceterarum virtutum: non sufficit tamen ad exequendum eam vel ad eligendum sine ceteris virtutibus.

De descriptionibus Iustitiæ. PARS II.

Circa secundum, notandum quod Tullius in 1. Rhetor. sic describit Iustitiâ: Iustitia est habitus animi communi utilitate seruata, suam vnicuique tribuens dignitatē. Iustitia multum attendit communem utilitatem. Vnde quandoque punit hominem plusquam meruit propter publicam utilitatem. Tullius: Primum fundamentum iustitiæ est, ne cui noceatur, deinde ut communi utilitati seruiatur. Ambr. in lib. de paradiso: Iustitia magis aliis quam sibi prodest, & utilitates suas negligit, communia emolumenta proponens. Iustitia etiam cuique suam dignitatem tribuit, quia vnicuique tribuit, quod dignum ei est tribui, siue quod ei debetur. Illud autem debitum quandoque est fœdere naturali, quandoque etiam ratione officij, vel prælationis, ut obedientia debetur prælatis: quandoque verò ratione meriti, ut cum pena vel præmium redditur his qui meruerunt. Macrobius dicit, quod iustitiæ est, vnicuique seruare quod suum est. Aug. verò in lib. de lib. arbi. dicit: Iustitiâ quid dicam esse, nisi virtutem qua sua cuique tribuuntur? Et super illud Matth. 5. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiâ, dicit Glo. Iustitia est: sua cuique tribuere, sibi & proximo & Deo. Sene in lib. de 4. Virtutib. dicit: Quid est iustitia, nisi naturæ tacita cōuentio in adiutorium multorum inuenta? Idem in eodem: Iustitia diuina lex est, & vinculum societatis humanæ. Isidor. sic describit eam: Iustitia est ordo & æquitas, qua homo cum vnaquaque re bene ordinatur. ordo dicitur conueniens rei collocatio, vel secundum Anselmum sic describitur: Iustitia est rectitudo voluntatis propter se

seruata. Voluntas dicitur, quia lapis quum descendit, recte agit faciendo quod debet: tamen non dicitur iustus esse, quia hoc non facit voluntarie. Rectitudo vero quae est iustitia, non est cuiuscunque appetitus, sed appetitus rationalis qui est cum discretionem. Si enim aliquis impediatur ab ingressu domus aliquem volentem intrare, vt innocentem ibi occidat, ignorans tamen quid ille ibi acturus sit, non reputatur ipse in hoc iustus. Non dicitur etiam aliquis iustus propter rectitudinem intellectus, vel operis, si desit rectitudo voluntatis. Item si aliquis coactus reddat pecuniam quam abstulit, vel causa inanis gloriae non est propter hoc iustus, sed si amore iustitiae hoc faciat. Ideo ergo benedictum est, quod iustitia est rectitudo voluntatis propter se seruata.

¶ Et notandum quod quum rectum sit in quo medium non est ab extremis, vbi est rectitudo iustitiae, aliquid est vt medium, & aliqua vt extrema. In iudicio vero hoc manifestum est, vbi iudex medius est inter partes, qui non debet declinare ad dexteram vel ad sinistram. Generaliter vero tria considerari possunt vbi est iustitia, scilicet quod redditur, cui redditur, & per quod redditur. Per quod redditur est vt medium, alia duo sunt vt extrema.

¶ Describitur etiam iustitia sic: Iustitia est virtus conseruatrix humanae societatis, & vitae communitatis. Societatem, id est, cohabitationem hominum sic seruat iustitia, dum homines cohabitauerunt: obtinet vnus agros vel alias possessiones quibus eger alius, ideo concitaretur inuidia & seditio, nisi iustitia adesset, quae vnicuique ius suum redderet. Vitae autem communitatem custodit dum eundem modum viuendi plures sectantur: vt mercaturam vel militiam, quaestus vnus minuit alterius lucrum, quae res inuicem moueret, nisi iustitia adesset. Item iustitia sic describitur ab Aug. in lib. de moribus ecclesiae: Iustitia est amor soli amato seruiens, & propterea recte dominans. Item 19. lib. de Ciuitate Dei: Qui fundum aufert ei a quo emptus est, & tradit ei, qui nihil habet in eo iuris, iniustus est: & qui semetipsum aufert dominanti Deo a quo factus est, & seruit malignis spiritibus, iniustus est. Bern. in lib. de diligendo Deo: Infidelem ratio urget & iustitia naturalis, totum se tradere illi a quo totum se habet. ¶ Et notandum quod secundum Aug. 4. lib. de doct. Christ. Sicut ratio rotunditatis eadem est in magno disco & in cumulo exiguo, vt a puncto medio omnes lineae pares in extrema ducantur: ita vbi aliquis parua iuste gerit, non minuitur iustitiae magnitudo.

De commendatione Iustitiae.

PARS III.

¶ Notandum ergo quod iustitia commendat natura, com-

mendat
quam d
Eccle. 7
per Can
Rectur
lit De
notis vi
ginem
neret, d
decen
do, qui
de hom
tua don
dem del
Tullius
de qua
tares &
tus & r
quada
vindic
Hac fo
nos om
ius gen
animal
tiam, e
etiam
tam m
ligite i
pro iu
Ante i
& iud
stian
stunt.
tos of
qui pe
parim
stia
ni mu
In P
ficiun
no. B